

Н. В. Самохвалова

Кушугум

КУШУГУМ (до 1780 – Кушугумівка, до 1920 – Велика Катеринівка) – селище міського типу Запорізького району [Запорізької області](#). Знаходиться на р. Кушугум (впадає в [Дніпро](#)), за 10 км від Запоріжжя та за 1,5 км від залізнич. ст. Кушугум. Пл. 5,64 км². За переписом насел. 2001, проживали 7764 особи (складає 88,7 % до 1989); станом на 2015 – 8240 осіб; переважно українці. У околицях К. досліджено низку археол. пам'яток від 4 тис. до 1-ї пол. 2 тис. до н. е. Засн. 1770 запороз. козаками як держ. слобода. Раніше у цій місцевості розташовувалася низка козац. зимівників. Тут також селилися селяни-втікачі, які займалися рибальством, скотарством і землеробством. 1774 пд.-степ. землі, на яких знаходиться сучасне с-ще, за Кючук-Кайнарджий. договором відійшли до складу Рос. імперії. Від 2-ї пол. 1770-х рр. село належало графу Г. Потьомкіну, від 1780 – його племінниці Катерині Скавронській. На поч. 1780-х рр. нараховувалося 77 дворів. 1794 за цар. указом сюди переселено частину селян-повстанців з с. Турбаї Миргород. полку (нині Глобин. р-ну Полтав. обл.). 1885 відкрито першу школу. Жит. села спільно з олександрівцями (нині Запоріжжя) брали активну участь у рев. подіях 1905. У 1913 збудовано церкву, яку за рад. влади 1939 знищено. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася, зокрема у червні–жовтні 1920 Велику Катеринівку контролювали врангелівці. Кушугумівці потерпали від голодомору 1932–33 (кількість встановлених жертв – 14 осіб), зазнали сталін. репресій. Від 1938 – смт. Від серпня 1941 – під нім.-фашист. окупацією. У с-щі здавна видобували вапняк, тому залишилося багато тунелів, катакомб, їх використовували підпільники під час окупації. 14 жовтня 1943 К. був визволений. На фронтах 2-ї світової війни воювало 753 жит., з них 314 загинуло. 1959 мешкало бл. 6 тис., 1970 – 8,5 тис., 1979 – 9,2 тис. осіб. Нині працюють вапняк. і з виготовлення буд. матеріалів заводи, мебл. ф-ка, каменеоброб. цех. У К. – заг.-осв. школа, дитсадок; 2 б-ки; лікарня. Діє реліг. громада УПЦ МП. Встановлено мемор. комплекс воїнам і пам'ятник льотчикам, які загинули під час 2-ї світової війни. Серед видат. уродженців – фізик [В. Гіржон](#); Герої Рад. Союзу [В. Бабков](#) і [Л. Кравець](#), повний кавалер ордена Слави [П. Мусійченко](#). З К. пов'язані життя та діяльність письменника-гумориста [М. Білокопитова](#).

Фотоілюстрації

Покликання на статтю:

Кушугум / Н. В. Самохвалова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-52604>

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).